

Μὲ μόνην τὴν λυπηρὰν διαφορὰν, ὅτι δὲν θὰ ὑπάρ-
χῃ Ἀριστοφάνης διὰ τὰ γράψῃ ἄλλην μίαν κωμω-
δίαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Αἰτῶν ταπεινότητα συγγνώμην, διατελῶ μὲ τὸ
προσῆκον σέβας.

ΔΙΚΑΙΟΠΟΛΙΣ

Υ.Γ. Παρακαλῶ τὸν στοιχειοθέτην, νὰ μὴ μὲ με-
ταβάλλῃ εἰς Δικαιοπόλιν, ἀρκετὴ εἶνε ἡ τιμωρία
μου ὅτι θὰ δυσχερῆσθω τόσας ἀξιεράστους δεσποί-
νας καὶ δεσποινίδας, ὥστε νὰ μὴ μὲ κάμῃ νὰ κατα-
ζητῶμαι ἀπὸ εἰσαγγελεῖς καὶ δημίους.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΓΛΥΠΤΟΥ

Πολλοὶ ἐσπούδασαν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν βίον
τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν ἐπιστημόνων ἡμῶν, ἀλλ'
οὐδεὶς καὶ τὸν βίον τῶν καλλιτεχνῶν. Καὶ ἀκριβῶς
τούτων ὁ βίος εἶναι ὁ μᾶλλον ποικίλος καὶ περιέργος,
καθ' ὅτι οἱ καλλιτέχναι, πάντοτε μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἰδιορ-
ρύθμου αὐτῶν ἦθους καὶ τοῦ παραδόξου πρωτοτύπου
βίου, ἀλλ' ἰδίως, ὅταν οὗτοι γεννῶνται καὶ ζῶσι ἐν-
τός ἐθνους, μήπω ἀναπτύσσονται, ἐν κοινωνίᾳ μὴ
ἀγαπώσῃ καὶ λατρευσήσῃ τὰς ὡραίας τέχνας, οἷα
ἐστὶν ἀναντιρρήτως ἡ ἡμετέρα. Ἡ σκιαγράφησις τοῦ
βίου ἐνὸς νεαροῦ παρ' ἡμῖν γλύπτου, ἣν προτιθέμεθα
νὰ χαραξώμεν ἐν ταῖς κατωτέρω γραμμαῖς θὰ ἀνα-
δείξῃ ἓνα χαρακτῆρα ἀσυνήθη, ἓνα τύπον ἰδιόρρυ-
θμον καὶ διάφορον τῶν συγχρόνων του.

Ἦγε τὸ 21 τῆς ἡλικίας του, ὅτε θαλερὸς καὶ εὐ-
σταλὴς μὲ ὄλην τὴν ροδίνην δρόσον τῆς νεότητος, ὁ
γλύπτης Βῆσκος εἰργάζετο τὸν πηλὸν ὑπὸ τὸν ἐξοχὸν
Δρόσιν. Ὁ Δρόσης ἦτο λάτρης τῆς ἀρχαιοσύνης δι'
αὐτὸν μόνον τὰ ἀθάνατα ἔργα τῆς κλασικῆς Ἑλ-
λάδος ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς γλυπτικῆς. Ἐν τῇ
σχολῇ τοῦ Δρόση μεταξὺ πολλῶν ἄλλων διεκρίνετο
καὶ ὁ προμνησθεὶς νέος διὰ τὸ ἰσχυρὸν αὐτοῦ τάλαν-
τον ὡς καὶ διὰ τὴν μεγάλην ἐν τῇ τέχνῃ ἐπίδοσιν.
Πάντοτε ἐπρωταγωνίστει, δίδων ζωὴν καὶ δρᾶσιν
εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἅτινα ὑπὸ τὰς εὐρείας του παλά-
μας ἐλάμβανον ψυχὴν. Φίλος ἄριστος, ἀλλ' ἀπλοῦς
τὰ ἦθη καὶ τὸν ἱματισμὸν ἦτο σύμπαθης ὑπαρξίς
περὶ πᾶσι. Τὴν ἀγαθὴν του καρδίαν περιέβαλλον
ἡράκλειοι μυῶνες καθιστῶντες αὐτὸν τὸν ἰσχυρότα-
τον τῶν ἐν τῇ σχολῇ συναδέλφων.

Ἐν τινι διαγωνισμῷ, αἰφνης αἱ ψῆφοι ἐξῆλθον μέ-
λαναι, ἐντὶ πρῶτος κρίνεται οὗτος οὐχὶ δευτερός ἀλλὰ
τρίτος! Παράφορος ὁ Βῆσκος διὰ τὴν προσγενομέ-
νην αὐτῷ ἀδικίαν, ὁρμᾷ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀγαλμά-
των καὶ ἀναρριχηθεὶς ἐπὶ τινος βάθρου ρίπτει χαμαὶ
καὶ καταθραύει τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ πέντε γύ-
ψινα ἀγάλματα, ἅτινα εἶχε ποιήσει αὐτός τε καὶ οἱ
συμμεθηταὶ του ἐν τῷ διαγωνισμῷ. Τὸ Πολυτεχνεῖον
ἐγένετο ἀνάστατον ὁ τότε Διευθυντὴς κ. Μαυρογιά-
νης μετὰ τοῦ λοιποῦ ποσσωπικοῦ περικυκλοῖ τὴν

αἰθούσαν, ἀλλὰ μάτην — οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸν πλη-
σιάσῃ — ὁ ταλμηρὸς ἀνδριαντοθραύστης δὲν ᾔκνησε
νὰ τοὺς ἀποπέμψῃ τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον. Ἀλλ'
ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἀστυνομία εἰδοποιήθη, πολλοὶ δὲ
χωραφύλακες τὸν περιεκύκλωσαν καὶ τὸν συνέλαβον.
Δὲν εἶχον ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τοῦ Πολυτεχνείου, ὅτε
τὸν συναντᾷ φίλος τις ζητῶν νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Οἱ χω-
ροφύλακες ἐνδίδουσιν, ὁ φίλος παροτρύνει τὸν Βῆσκον
αὐτοστιγμὴ νὰ φύγῃ καὶ ἀστραπηδὸν ἐντὸς δευτερο-
λέπτου ὁ δέσμιος εἶχε γείνη ἀφαντος. Οἱ φύλακες
τὸν κατεδίωξαν, ἐντούτοις ὁ καλλιτέχνης ἀπέβη
ἀδύνατον ν' ἀνευρεθῇ.

Μὲ τὴν φυγὴν ἐκείνην, ἐκλείσθησαν τῷ πτωχῷ
γλύπτῃ αἱ πύλαι τῆς σχολῆς ὁ πηλὸς ἐπὶ ἔτη δὲν
ἐδέχετο τὴν εὐτυχὴ τῆς χειρὸς του θλίψιν καὶ τὴν
ἡδυπαθεῖ πλαστικότητά μεθ' ἧς ἀντέγραφε τὰς
σάρκας τοῦ «Παλαιστοῦ» ἢ καὶ τοὺς μηρούς τῆς
Ἀφροδίτης τῶν Μεδίκων. Ἐπρεπε νὰ ἐβλεπέ τις
αὐτὸν ἐργαζόμενον, διὰ νὰ ἐννόησῃ πόσῃ αἰθητι-
κότητι περιέκλειεν ἐν ἑαυτῷ. Ἦτο ἀψίθυμος ἔφε-
ρεν ἐκεῖνα τὰ σπέρματα ἅτινα ἀναδεικνύουσι τοὺς μεγά-
λους καλλιτέχνας.

Μετὰ ἔτη ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πολυτεχνείου ἀλλάσ-
σει, ὁ δὲ ἐκδιωχθεὶς γλύπτης γίνεται πάλιν δεκτὸς
καὶ συναλλάσσονται.

Τὸ τελευταῖον τοῦ ἔργου ἦτο ὁ θάνατος τοῦ Ἀχιλ-
λέως. Οἱ κριταὶ τὸν ἐθαύμασαν ὁ δὲ νεαρὸς γλύπτης
ἐκρίθη ἄξιος τοῦ Θωμαιδεῖου βραβείου, τῶν εἰς τὴν
Εὐρώπην ὑποτροφίῶν καταργηθεισῶν ἡδῃ.

Ὅτε πρὸ πέντε ἐτῶν τὸν ἐπεσκέφθημεν, τὸν εὖρο-
μεν ἐν τινι διαδρόμῳ τοῦ Πολυτεχνείου. Ἐκεῖ εἶχεν
ιδρύσει τὸ ἐργαστήριόν του εἶνα αὐτὸς ὁ μικρὸς καὶ
στενότατος διάδρομος, ὅστις συνέχεται μὲ τὸ μικρο-
σκοπικὸν δωμάτιον, ὅπου σήμερον κεῖται ὁ πολυρῆ-
νητος ἀνδριὰς τοῦ Ἰλᾶδστωνος ὃν ἐμονολόγησεν Ζῶ-
τος ὁ Μολοσσός. Μόλις ἐχώρουν ἐκεῖ μετὰ κόπου εἰ-
σελθὼν, ἐφοδούμην μὴ θρᾶύσω τὰ ἔργα τῶν χειρῶν
του.

— Ἀχ καὶ μένε, μοι, λέγει, μόλις μοῦ τὸ ἔδωκαν
καὶ αὐτό. Τὶ νὰ θάνω, ψοφῶ ἀπὸ τὴν πείνα...

Εἶχεν ἀρχίσει μικρὰ τινα ἀγάλματα. Μία «Ἀρ-
τεμις» ἦτο ὡραιότατη. Ὅλα τὰ ἔργα του ἦσαν ἀρ-
χαῖων Ἑλληνικῶν θεμάτων — ἦτο ἡ νόσος, ἣν μετέ-
δωκεν εἰς ὅλους τοὺς μαθητάς του ὁ δι' ἑαυτὸν μέγας
Δρόσης. Ἐν τούτοις οἷα πλαστικότης καὶ ὁποῖα γνῶ-
σις τεχνικὴ ἐξεδηλοῦτο ἐν τοῖς μικροῖς ἐκείνοις καλ-
λιτεχνήμασι! Ἐθεώρουν σύννοους αὐτὸν ἀπελπισμένον
ὥχρον καὶ ἰσχνόν. Μερικαὶ παλαιαὶ ἱστορίαι περὶ
τινῶν μεσαιωνικῶν καλλιτεχνῶν ἐκυκλοφόρουν ἐν τῇ
κεφαλῇ μου: Ἐκεῖνα τὰ μυθολογήματα τὰ ἐβλεπον
ὡς ἀθλίαν πραγματικότητα ἐμπροσθέν μου.

«Νὰ, κἄτι σκαρώνω ἐδῶ, ἐξακολουθεῖ, διὰ νὰ
βγάλω κανένα παρᾶ...»

Ἦτο ἡ συνήθης φράσις, ἣν ἤκουσα καὶ ἀκούω μέ-
χρι σήμερον ἀπὸ ὅλων τοὺς καλλιτέχνας μας, οὓς
ἠτύχησα νὰ γνωρίσω.

Τὸ πῶς εἰσέδυσεν ἀσθενῶς, μόλις δὲ ἐν τῇ ἀμυδρῇ φωτοσκιάσει τοῦ προσώπου του διέκρινε τὰ διάβρεκτα βλέμματά του.

Παρήλθεν ἔτος, ὅτε μίαν ἡμέραν ἤκουσα, ὅτι εἶχε γείνει γύφτος ἐν τινὶ ἐν Ἀθήναις σιδηρουργεῖω. Μερικοὶ διέδιδον ὅτι ἠτύοκτόνησεν, ἀλλὰ βραδύτερον ἐπιστοποιήθη ἡ πρώτη εἰδήσις τοιοῦτον τάλαντον, εἰς τὸσον εὐφυῆς καὶ εὐαίσθητος γλύπτης νὰ καταντήσῃ νὰ ἐνδύθῃ τὴν αἰθάλην καὶ τὰ ράκη τοῦ γύφτου! Δὲν ἠπόρησα· οἱ πλεῖστοι συμμαθηταὶ τοῦ εἶχον λάβει παρομοίας ὁδοὺς. Ἐὰν δὲ σήμερον συναντήσητε ἐν καμμίᾳ νεοδμήτῳ οἰκίᾳ ὠραῖόν τινα νέον τὸν Ἐπαμεινώνδαν Δροσίου, γλύφοντα ἐν οἰκίαις κοσμήματα ἐπὶ τῶν ὀροφῶν, μὴ παραξενευθῆτε ἐὰν μάθητε ὅτι ἦτο συμμαθητὴς τοῦ Β. μὲ τάλαντον καὶ εὐφυῆς καλλιτεχνικήν.

* * *

Ἐσχάτως, ἐν τινὶ ἐκτροχιάσει φοβερᾷ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου, σχοῦση πολλὰ θύματα, ἀνέγνωμεν μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ὡς μηχανικός ἦτο νέος τις ὀνόματι Βῖσχος ὅστις κατέπεσεν καὶ αὐτὸς, παθὼν δὲ μετηνέχθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Πράγματι ὁ τελειῶχος μαθητὴς τοῦ Δρόση ἀφῆσας τὰ γύφτικα ἐζήτησε πόρον ζωῆς ἐν τῇ ἐταιρίᾳ τοῦ σιδηροδρόμου ΣΗΑΠ ὅπου καὶ ἔλαβε θέσιν ὀδηγοῦ τῆς ἀτμαμάξης. Ἐκ τῆς ἐκτροχιάσεως ὁ λῆθης τοῦ θερμοῦ ὕδατος διεσπάσθη καὶ ὁ δυστυχὴς νέος ὀλίγου δεῖν ἔχανε τὴν ζωὴν καταπυρακτωθεὶς ἐκ τοῦ ζέοντος ὕδατος. Εὐτυχῶς ἐπέζησεν, ἀλλ' ἐπέζησεν ὁ ἄθλιος ὅπως ἀκούσῃ τὴν εἰς πέντα ετὶ δεσμὰ καταδίκην του. Προχθὲς ἤκουσαμεν παρὰ φίλων αὐτοῦ, οἵτινες τὸν ἐλάτρευον καὶ ἐξακολουθεῖσιν ἐτι νὰ τὸν λατρεύωσι, ὅτι ὁ δυστυχὴς ἐξέφυγε τὰς χεῖρας τῆς Δικαιοσύνης (ἐὰν εἶνε τοιαύτη!) καὶ περιπλανᾶται ἤδη ἐν Αἰγύπτῳ...

Ἰδοὺ τὸ τέλος τοῦ δραματικοῦ βίου ἐνὸς νεαροῦ μαθητοῦ, ὃν σήμερον ἀντὶ νὰ στέφῃ τῆς εὐδοξίας ὁ στέφανος, ὃν ὑπερῆξίζεν ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτοῦ δεινότης, μαστίζει ἀμειλίχως ἡ εἰκαρμένη καὶ βρακνίζει ἀκόμη, μετὰ Ὀδύσειαν παθὼν καὶ συμφορῶν. Ὅστις σήμερον, χάριν ἀναψυχῆς, ἐξέλθῃ εἰς περίπατον καὶ ἐπισκεφθῇ τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκείνο νεκροταφεῖον, τὰς στοὰς τῆς καλλιτεχνίας ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ, θὰ ἴδῃ ἐν ταῖς ἐρυθραῖς κόγχαις πολλὰ γλυπτικά ἔργα βραβευθέντα καὶ φέροντα τὸ ἀρχαιοπρεπὲς καὶ ὠραῖον ὄνομα Βῖσχος.

Ὁ Βῖσχος ἦτο μὴ καλλιτεχνικὴ φύσις μέχρι τῆς τελευταίας ἰνός. Ὁ Τάιν, ὅστις ὑπὲρ πάντας τοὺς τεχνοκρίτας ἀνέλυσε τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰς προσωπικότητας μετὰ θαυμασίας καὶ ἀνυπερβλήτου ὀξυδερκειᾶς, τοιαύτας φύσεις ἀναγνώριζε ὡς προνομιοῦχους διὰ καλλιτεχνικὰς δόξας. Ἡ Ἑλλάς ἐγέννησε τοιαύτας, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἔσχε οὔτε τὴν θέλησιν οὔτε τὴν δύναμιν νὰ τὰς ἀναπτύξῃ. Αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ ἄς ἀνεγείρῳσιν ἐπιτύμβιον στήλην, ἐφ' ἧς ἄς ἀναγράψωσιν ἀντὶ τοῦ Ἀγνώστου Θεοῦ, «Τοῖς ἀγνώστοις καλλιτέχναις».

Πολλοὶ ἐζήσαν καὶ ἀπῆλθον χωρὶς νὰ γνωρισθῶσιν.

Φ.

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΥΑΣΝΑΙΑ ΠΟΛΙΑΝΑΣ

(ὑπὸ κόμητος Λέοντος Τολστού.)

—

Ὅπως καὶ πᾶσα ὀργανικὴ ὑπαρξὺς ἔχουσα ζωὴν, ἡ Σχολή, οὐ μόνον τροποποιεῖται καθ' ἑκάστον ἐναυτὸν, καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ καθ' ἑκάστην ὥραν, ἀλλ' εἶνε, πρὸς τοῦτοίς, ἐκτεθειμένη καὶ εἰς διαφόρους κρίσεις, εἰς δυστυχήματα, εἰς ἀσθενείας.

Ἡ Σχολὴ τῆς Ὑασνάια Πολιάνας διῆλθε, κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος, μίαν ἐκ τῶν ἀσθενικῶν ἐκείνων κρίσεων, αἵτινες ὀφείλονται εἰς ποικίλας αἰτίας.

1ον Ὅπως συμβαίνει πάντοτε, τὸ θέρος, οἱ καλλιτεροὶ μαθηταὶ κατέλιπον τὴν σχολὴν· δὲν τοὺς συνηντῶμεν πλέον, εἰμὴ κατὰ σπάνια διαλείμματα, εἰς τὰς παδιάδας, εἰς τὰ ἔργα, εἰς τὰς βοσκὰς.

2ον Διδάσκαλοι νέοι ἐπῆλθον καὶ νέοι ἐπιρροαὶ ἐγκατέστησαν.

3ον Καθ' ὅλον τὸ θέρος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν νέοι ἐπισκέπται, διδάσκαλοι ἐν διακοπαῖς διατελοῦντες· καὶ τίποτε ἄλλο δὲν ζημοῖ περισσότερο τὴν πορείαν μιᾶς σχολῆς, ὅσον αἱ ἐπισκέψεις. Ὁ καθηγητὴς πάντοτε, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἐνοχλεῖται ἐξ αὐτῶν.

Ἡ σχολὴ ἀριθμεῖ τέσσαρας διδασκάλους· δύο παλαιούς, διατελοῦντας ἐν τῇ θέσει ἀπὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν· ἐξωκειώθησαν μὲ τὸ ἔργον των, ὅπως καὶ μὲ τοὺς μαθητάς των, καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀταξίαν τῆς σχολῆς καὶ δύο νέους, ἐλθόντας προσφάτως, θιασώτας τῆς ἀκριβείας, τῆς καλῆς χρήσεως τοῦ χρόνου, τῶν προγραμμάτων, τοῦ κώδωνος κλπ. Οὗτοι οὐδὲν εἰσὶν ἐξωκειωμένοι πρὸς τὸν βίον τῆς σχολῆς, ὅπως οἱ πρῶτοι. Πᾶν ὅ,τι εἰς τοὺς πρῶτους ἐφαίνετο λογικόν, ἀναγκαῖον, καὶ ἀδύνατον νὰ γίνῃ κατ' ἄλλον τρόπον, οἱ νέοι διδάσκαλοι τὸ θεώρουν ὡς ἐλάττωμα δεόμενον διορθώσεως.

* * *

Ἡ Σχολὴ εὐρίσκεται ἐντὸς λιθίνης οἰκίας, μὲ δύο πατώματα. Δύο δωμάτια χρησιμεύουσι διὰ τὰ παιδία, ἕτερά δύο διὰ τοὺς διδασκάλους. Ἐν ἄλλῳ χρησιμεύει ὡς γραφεῖον. Εἰς τὸ κάτωθι περιστύλιον ὑπάρχει τὸ γυμναστήριον, εἰς τὸ ἀνωθι ὁ οὐκίβας. Κλίμακες καὶ περιστύλια φέρουσι σημεῖα χιόνος καὶ πηλοῦ. Πανταχοῦ, δυνάμει τις ν' ἀναγινώσκῃ εἰς τοὺς τοίχους τὸν πίνακα τῆς χρήσεως τοῦ καιροῦ.

Ἰδοὺ πῶς ρυθμίζεται ἡ διδασκαλία.

Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν, ὁ διδάσκαλος, ὁ κατοικῶν ἐντὸς τῆς Σχολῆς, ὁ φίλος τῆς ἐξωτερικῆς τάξεως, ἐπιτετραμμένος τὴν διεύθυνσιν, ἀποστέλλει ἕνα μαθητὴν, ὅστις διῆλθε τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς ἐν τῇ σχολῇ, νὰ σημάνῃ τὸν κώδωνα.

Ἐν τῷ χωρίῳ ἐξυπνοῦσι πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Ἀπὸ τῆς σχολῆς βλέπουσιν, ἀπὸ μακροῦ ἡδὴ χρόνου, τὰ φῶτα νὰ λάμπωσιν εἰς τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν. Ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸν ἥγον τοῦ κώδωνος,